

ЗАПОЗИЧЕННЯ ЯК СПОСІБ ЗБАГАЧЕННЯ НІМЕЦЬКОЇ МОЛОДІЖНОЇ ЛЕКСИКИ

Стаття розглядає особливості процесу запозичення у німецькій молодіжній лексиці. Автор визначає причини популярності запозичень, їх співвідношення за мовами, обраною класифікацією та структурою. Наприкінці статті подано висновки.

Ключові слова: молодіжна лексика, запозичення, англіцизм, повні замітники, нульові замітники, часткові замітники.

The article deals with the special features of the adoption process in the German youth vocabulary. The author establishes the reasons of the loanwords' popularity, their correlation according to the source languages, the chosen classification and structure. At the end of the article the conclusions are drawn.

Key words: youth vocabulary, loanword, anglicism, complete importations, no importations, partial importations.

Проблема проникнення до складу молодіжної лексики все більшої кількості запозичень відображає одну з основних тенденцій розвитку сучасної німецької мови загалом, коли іншомовним словам та виразам надається перевага перед власними.

Актуальність здійсненого дослідження визначається зростанням ролі субкультур у житті сучасної молоді, глобалізацією суспільних процесів, можливістю контактів за допомогою новітніх технологій. Це спричинює інтернаціоналізацію молодіжної лексики і тенденцію до проникнення в її склад більшої кількості іншомовних елементів.

Метою статті є визначення специфіки запозичення як продуктивного на сьогоднішній день способу поповнення німецької молодіжної лексики.

Відповідно, завданнями даного дослідження є: встановлення причин популярності у німецькій молодіжній лексиці запозичених одиниць, їх

співвідношення за походженням із відповідних мов, обраною класифікацією запозичень і морфологічною будовою.

Матеріалом дослідження є лексичні одиниці трьох частин мови (іменники, дієслова та прикметники), відібрані із актуальних видань словників німецької молодіжної лексики. Для встановлення значення запозичених слів використано електронні версії двомовних словників та значення, запропоновані у проаналізованих субстандартних лексикографічних джерелах.

Результати аналізу останніх джерел вказує на те, що запозичення як демонстрація нонконформізму молодих людей відіграють суттєву роль у формуванні їх лексики. Зростання продуктивності даного способу її утворення відзначають, зокрема, Г. Генне [7], А. Ласт [8], П. Шлобінські [10] та інші. Дослідження запозичень у німецькій молодіжній лексиці (і не тільки) знаходимо в актуальних на даний час роботах М.С. Романової [3], О.С. Христенко [4], К. Верлі [12], М. Хуна [6] та інших.

Оскільки у науці на даний час немає єдиної загальноприйнятої класифікації запозичень [2, 7], то для нашого дослідження використовуємо найбільш зручну, на нашу думку, для опису досліджуваного матеріалу. З огляду на те, що більшість зафіксованих у словниках молодіжної лексики запозичень є англіцизмами, ми обрали класифікацію, згідно якої запозичення поділяються на: 1). нульові замітники (нім. “Nullsubstitutionen”); 2). часткові замітники (нім. “Teilsubstitutionen”); 3). повні замітники (нім. “Vollsubstitutionen”), обраний в результаті аналізу праць К. Фірек [11], Н. Плюмер [9], К. Верлі [12]. Згідно неї, до нульових замітників належать запозичені слова, які у порівнянні з їх формою і значенням у мові-джерелі можуть бути як неасимільованими, так і зазнавати семантичних чи морфологічних змін. До цієї групи відносяться також так звані несправжні запозичення (нім. “Scheinentlehnungen”), які за морфологічною структурою нагадують лексичні одиниці інших мов, але насправді у жодній з них не існують [9, 148]. Частковими замітниками є композити, які складаються з німецьких та іншомовних основ. До повних замітників відносяться повністю

асимільовані лексичні одиниці, іншомовне походження яких можна достовірно встановити на основі вибраного для дослідження матеріалу за умови відповідних поміток чи коментарів у словниках молодіжної лексики [11, 9-10]. Через їх відсутність у нашій роботі розглядаються лише лексичні одиниці перших двох груп.

Ми не вважаємо запозиченнями слова грецького і латинського походження, які є частиною лексичного складу загальнонаціональної німецької мови. У молодіжній мові як субсистемі з яскраво вираженою динамікою зміни вокабуляру ми вважаємо такі слова запозиченнями другого порядку, оскільки процес їх асиміляції набагато раніше відбувся саме на рівні конвенційної німецької лексики та фахових мов. Тобто, молодь як джерело збагачення свого специфічного словникового запасу використовує не безпосередньо лексичні одиниці даних мов, а лише ті, які стали елементами загальнонаціональної мови чи певних терміносистем.

Запозиченнями ми вважаємо ті слова іншомовного походження, процес становлення яких як молодіжних відбувається або паралельно із процесом їх входження до загальнонаціональної німецької мови, або випереджає останній.

Аналіз лексикографічних джерел вказує на наявність 311 слів з ненімецькими твірними основами, 290 з яких є англіцизмами.

Такі результати обумовлені сучасним міжнародним статусом німецької мови, її ролі як постачальника інтернаціональних елементів [1, 35]. Не останнє значення має той факт, що більшість молодіжних субкультур, лексика яких активно використовується німецькою молоддю – американського походження.

За І.П. Амзараковою, причина зростаючого використання англіцизмів і англоамериканізмів визначається також прагненням нових способів вираження і розширення лексичного запасу. Часто запозичення використовується завдяки його перевазі з точки зору мовної економії [5, 94]. (*checken*(англ. *to check*) – *einen Gegenspieler behindern*; *Diskjockey*(англ. *disc + jockey*) – *Person, die in der Disko für die Musik verantwortlich ist*).

Запозичення як спосіб збагачення молодіжної лексики притаманне для усіх досліджуваних частин мови:

– іменників (158 слів – 50,80% від загальної кількості запозичень) (*Applet* (англ. *application snippet* – *Anwendungs-Schnippel*) – *Klartext*; *Trash* (англ. *trash* – *Müll, Abfall*) – *Filme oder Musik katastrophaler Qualität*);

– дієслів (68 – 21,87%) (*bashen* (англ. *to bash* – 1.*schlägern*; 2.*kritisieren*) – *besiegen*; *aufbitchen* (англ. *bitch* – *Luder*) – *sich schminken*);

– прикметників (85 – 27,33%) (*empty* (англ. *empty* – *leer*) – 1.*lustlos*; 2.*gescheitert auf der ganzen Linie*; *happy* (англ. *happy* – 1.*glücklich*; 2.*erfreut, beglückt*; 3.*treffend, passend*; 4. *beschwipst, angesäuselt*; 5. *eifrig*) – *gut gelaunt, glücklich, froh*).

Отримані результати свідчать про переважання нульових заміників над частковими, що є характерним для функціонування запозичень (а саме англіцизмів та англоамериканізмів) серед німецької молоді [12, 75].

Серед нульових заміників розрізняємо несправжні запозичення та інші. Кількість перших серед нульових заміників складає 29 лексичних одиниць (10,90% від загальної кількості нульових заміників), кількість інших – 237 лексичних одиниць (89,10%).

Аналізуючи інші нульові заміники за досліджуваними частинами мови, виявляємо незначну перевагу іменників (90 слів – 37,98% від загальної кількості інших нульових заміників) над прикметниками (83 – 35,02%) і дієсловами (64 – 27,00%).

Лише незначна кількість запозичень вживається у молодіжній лексиці у тих же значеннях, що й у мові-джерелі (*Snail-Mail* (англ. *snail mail* – *Schneckenpost*) – *Briefpost*).

За структурою більшість нульових заміників є дериватами (172 слова – 72,57% від їх загальної кількості), рідше – простими словами (56 – 23,63%) і композитами (9 – 3,80%). Це пов'язано з особливістю їх асиміляції, де найбільш поширеним видом є морфологічна.

Яскравим прикладом пристосування запозичень до морфологічних норм німецької мови є асиміляція дієслів шляхом додавання граматичної морфеми - *en* (*beachen* (англ. *beach* – *Strand*) – *1.am Strand liegen; 2.baden gehen, am See faulenz; rabotten* (рос. *работать* – *arbeiten*) – *besonders viel und schnell arbeiten*).

Цей процес супроводжується додаванням німецьких словотворчих морфем – афіксів і напівафіксів (*zurpowern* (англ. *power* – *1.Kraft; 2.Energie; 3.Fähigkeit*) – *1.pausenlos auf jemanden einreden; 2.ständig Kneipen oder Diskos besuchen; 3.laute Musik hören; 4.sich betrinken, Drogen nehmen; Behindi* (англ. *behind* – *hinter, dahinten*) – *rückständige Person*).

Орфографічна асиміляція виявляється у написанні запозичених іменників з великої літери і заміні іншомовних букв та буквосполучень на німецькі (*Workmän* (англ. *to work* – *arbeiten* + *man* – *Mann*) – *(männliche) Person, die hart arbeitet; relaxt* (англ. *relaxed* – *entspannt*) – *locker, gelassen*).

Іноді прагнення зберегти оригінальну форму запозичення, а також притаманна молодим людям мовна невпевненість спричинює незавершеність процесу орфографічної асиміляції. Як наслідок, для 9 лексикографічно зафіксованих запозичених лексичних одиниць характерним є наявність двох варіантів написання одного й того ж слова – автентичного та онімеченого (*verchecken/verchequen* – *1.vergessen; 2.verkaufen, vertreiben; connecten/konnäkten* – *1.jemanden anrufen, eine Verbindung herstellen, Kontakt zu jemandem aufnehmen; 2.Geschlechtsverkehr ausüben; 3. zwei Personen verkuppeln*).

Фонетична асиміляція запозичень у молодіжній лексиці, як правило, не відбувається, оскільки у даному випадку втрачається незвичність їх звучання, та, відповідно, комунікативна цінність.

Прагнення молоді до нестандартності, відмежування від інших соціальних і вікових груп, креативних ігор з мовним матеріалом виражається у творенні несправжніх запозичень (*Chillai* (англ. *chill* – *Kälte, Frost* + *-ai*) – *Entspannung; McDreamy* (англ. *dream* – *Traum* + *-y*) – *traumhaft aussehender Junge*).

За приналежністю до відповідної з досліджуваних частин мови найбільше несправжніх запозичень-іменників (24 слова – 82,76% від загальної кількості несправжніх запозичень), у порівнянні з якими кількість дієслів (3 – 10,34%) і прикметників (2 – 6,90%) є незначною.

Такі лексичні одиниці утворюються внаслідок різних словотворчих процесів і за своєю структурою можуть бути:

– дериватами (11 слів – 37,93% від загальної кількості несправжніх запозичень) (*Mobby* (англ. *mob* – *Menge* + *-y*) – *Lehrer*, *Meister*, *Aufpasser*; *Quickie* (англ. *quick* – *schnell* + *-ie*) – *schnell ausgeführter Geschlechtsverkehr*);

– композитами (10 – 34,49%) (*Red-Nose-Time* (англ. *red* – *rot* + *nose* – *Nase* + *time* – *Zeit*) – *Schnupfen*; *Bitchburner* (англ. *bitch* – *Luder* + *to burn* – *brennen*) – *Solarium*);

– аббревіатурами (4 – 13,79%) (*BD* (англ. *brain damaged*) – *bekloppt*, *blöd*; *Dink* (англ. *double income, no kids* – *doppeltes Einkommen, keine Kinder*) – *Paar, die für ein höheres Einkommen bewusst auf Kinder verzichtet*);

– утвореними за допомогою інших видів словотвору (4 – 13,79%) (*smirten* (англ. *to smoke* – *rauchen* + *to flirt* – *flirten*) – *neue Kontakte knüpfen im Raucherbereich infolge des Rauchverbots an Schulen*; *Snobiety* (англ. *snob* – *Großtuer* + *nobility* – *Adel, Würde* + *society* – *Gesellschaft*) – *Geldadel, “feine” Gesellschaft*).

Серед 45 зафіксованих у досліджуваному матеріалі часткових заміників 44 є іменниками, 1 – дієсловом. У структурі композит запозичення можуть виступати в якості:

– першого безпосереднього складника (18 слів – 40% від загальної кількості часткових заміників) (*Truckerdusche* (англ. *truck* – *Lastkraftwagen*) – *Deodorans*; *Chefgrüßer* (фр. *chef* – *Vorgesetzter*) – *Schwächling*);

– другого безпосереднього складника (27 – 60%) (*Weizenspoiler* (англ. *to spoil* – *verderben*) – *dicker Bierbauch*; *Fresskick* (англ. *kick* – *Schlag*) – *Fressanfall*).

У складі даного виду запозичень зафіксовано наявність лексико-семантичних рядів:

1). із запозиченим елементом як першим повторюваним компонентом (6 рядів – 14 лексичних одиниць) (*Soundtempel* (англ. *sound – Ton*) – *Diskotheek*; *Soundmaschine – Musikgerät*);

2). із запозиченим елементом як другим повторюваним компонентом (3 ряди – 8 лексичних одиниць) (*Bärenkiller* (англ. *killer – Auftragsmörder*) – *Frau, die sich im Schambereich rasiert*; *Blümchenkiller – Vegetarier*).

Результати здійсненого дослідження дають підставу зробити висновок, що можливість за допомогою запозичень ідентифікувати себе на фоні інших соціальних та вікових груп у межах загальнонімецького комунікативного простору, виразити протест проти стандарту, з одного боку, а також особлива семантика лексичних одиниць іншомовного походження, яка зумовлює їх високу прагматичну цінність, з іншого, визначає продуктивність даного процесу в молодіжній лексиці.

З огляду на продемонстровану важливу роль запозичень у процесі розвитку сучасної німецької молодіжної лексики перспективним вважаємо продовження та поглиблення досліджень у даному напрямку, зокрема, визначення особливостей їх подальшого поширення на рівень загальнонаціонального використання без врахування вікових обмежень.

Література

1. Д'яков А.С. Основи термінотворення: Семантичний та соціолінгвістичний аспекти / А.С. Д'яков, Т.Р. Кияк, З.Б. Куделько. – К.: Видавничий дім “КМ Academia”, 2002. – 218 с.
2. Головацкая Т.П. Функционирование иноязычных лексических заимствований в эскимосском языке (чаплинский диалект): на материале текстов 1930-1960-х гг. : автореф. дисс. на соискание уч. степени канд. филол. наук: спец. 10.02.02 “Языки народов Российской Федерации” / Т.П. Головацкая. – Санкт-Петербург, 2009. – 17 с.

3. Романова М.С. Специфика функционирования англицизмов в немецком молодежном языке: автореф. дисс. на соискание ученой степени канд. филол. наук : спец. 10.02.04 “Германские языки” / М.С. Романова. – М., 2002. – 16 с.
4. Христенко О.С. Німецький молодіжний сленг: лінгвокогнітивний та соціолінгвістичний аспекти – дис. ... канд. филол. наук: спец. 10.02.04 “Германські мови” / О. С. Христенко. – К, 2009. – 323 с.
5. Amsarakova I.P. Anglizismen in den deutschen Massenmedien / I.P. Amsarakova // Das Wort. Germanistisches Jahrbuch. – Moskau: DAAD, 1995. – S. 94-99.
6. Chun M. Jugendsprache in den Medien: Eine Jugendsprachliche Analyse von Jugendromanen, Hip-Hop-Texten und Kinofilmen / M. Chun. – [1. Aufl.]. – Saarbrücken: VDM Dr. Müller, 2007. – 352 S.
7. Henne H. Jugend und ihre Sprache: Darstellung, Materialien, Kritik / H. Henne. – Berlin, New York: de Gruyter, 1986. – 202 S.
8. Last A. „Heiße Dosen“ und „Schlammziegen“ – Ist das Jugendsprache? / A. Last // Osnabrücker Beiträge zur Sprachtheorie. – Osnabrück: 1989. – № 41. – S. 35-68.
9. Plümer N. Anglizismus – Purismus – Sprachliche Identität: Eine Untersuchung zu den Anglizismen in der deutschen und französischen Mediensprache / N. Plümer. – Frankfurt am Main: Peter Lang, 2000. – S. 148.
10. Schlobinski P. Jugendsprache. Fiktion und Wirklichkeit / P. Schlobinski, G. Kohl, J. Ludewigt. – Opladen: Westdeutscher Verlag, 1993. – 223 S.
11. Viereck K. Englisches Wortgut, seine Häufigkeit und Integration in der österreichischen und bundesdeutschen Pressesprache / K. Viereck. – Frankfurt am Main; Bern; Cirencester: Peter Lang, 1980. – 431 S.
12. Wehrli Ch. Anglizismen in BRAVO. Eine empirische Untersuchung mit Schülern / Ch. Wehrli. – Zürich: Studentendruckerei, 2002. – 234 S.
13. Михайлова Н. Молодежный язык Германии [Электронный ресурс] / Н. Михайлова, Д. Кипнис, А. Кипнис. – http://www.imwerden.de/pdf/deutsche_jugendsprache.pdf
14. Die Geheimnisse der Jugendsprache. [Электронный ресурс] – <http://www.bruhaha.de/jugendsprache.html>

15. Duden – Das Fremdwörterbuch. – [8. Aufl.]. – Mannheim, 2005. – v400.
16. Ehmann H. Affengeil: ein Lexikon der Jugendsprache / H. Ehmann. – [origin. Ausg. 4, durchges. Aufl.]. – München: C.H.Beck, 1996. – 156 S.
17. Ehmann H. Oberaffengeil: neues Lexikon der Jugendsprache / H. Ehmann. – München: C.H.Beck, 2001. – 160 S.
18. Ehmann H. Endgeil – Das voll korrekte Lexikon der Jugendsprache / H. Ehmann. – [1. Aufl.]. – München: C.H.Beck, 2005. – 178 S.
19. Heinemann M. Kleines Wörterbuch der Jugendsprache. Wörter-Wendungen-Texte / M. Heinemann. – Leipzig: VEB Bibliographisches Institut, 1989. – 122 S.
20. Horx M. Trendwörter von Acid bis Zippies: Lexikon / M. Horx. – Düsseldorf; Wien; New York; Moskau: Econ, 1996. – 249 S.
21. Lexikon der Jugendsprache. [Elektronный ресурс] – <http://www.behrenfamilie.de/Sprueche/lexikon.htm>
22. Lexikon der Jugendsprache. [Elektronный ресурс] – <http://www.macbor.user.icpnet.pl/di/lexikon.htm>
23. PONS Wörterbuch der Jugendsprache. [Elektronный ресурс] – <http://www.jabotec.de/PONS.htm>
24. PONS Wörterbuch der Jugendsprache 2003. – Stuttgart: Klett, 2003. – 128 S.
25. PONS Wörterbuch der Jugendsprache 2005. – Stuttgart: Klett, 2005. – 128 S.
26. PONS Wörterbuch der Jugendsprache 2006. – Stuttgart: Klett, 2005. – 124 S.
27. PONS Wörterbuch der Jugendsprache 2007. – Stuttgart: Klett, 2006. – 144 S.
28. PONS Wörterbuch der Jugendsprache 2008. Sammelband seit 2001. Von Schülerinnen und Schülern aus ganz Deutschland. – Stuttgart: Klett, 2008. – 288 S.
29. Schaffrath M. Hä?? Jugendsprache unplugged: Deutsch, Englisch, Spanisch, Französisch, Italienisch / M. Schaffrath. – Berlin; München; Wien; Zürich u.a.: Langenscheidt, 2008. – 144 S.
30. The Alternative German Dictionary. [Elektronный ресурс] – <http://www.alternative-dictionaries.net/dictionary/German>